

Regionálne centrum
■ sociálnej ekonomiky Banská Bystrica

Ročná správa 2024 o rozvoji sociálnej ekonomiky v Banskobystrickom kraji

www.employment.gov.sk | www.eurofondy.gov.sk | www.eurofondy.praca.gov.sk

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
PRÁCE, SOCIÁLNYCH
VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK	2
ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV	3
1. ČINNOSŤ REGIONÁLNEHO CENTRA SOCIÁLNEJ EKONOMIKY ZA ROK 2024	4
1.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O RCSE.....	4
1.2 AKTIVITY A VÝSTUPY ČINNOSTI RC SE.....	5
2. AKTUÁLNA SITUÁCIA A POTENCIÁL PRE ROZVOJ SOCIÁLNEJ EKONOMIKY V DANOM KRAJI.....	8
1.3 POTENCIÁL PRE ROZVOJ EKOSYSTÉMU SOCIÁLNEHO PODNIKANIA V DANOM KRAJI.....	8
1.4 SÚČASNÁ SITUÁCIA V SOCIÁLNO M PODNIKANÍ V DANOM KRAJI.....	12
3. PRÍKLADY DOBREJ PRAXE VO VYBRANÝCH SOCIÁLNYCH PODNIKOKH V DANOM KRAJI.....	21

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

BA – Bratislavský
BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj
CHD – chránená dielňa
CHP – chránené pracovisko
CKJ – centrálna koordinačná jednotka
DPH – daň z pridanej hodnoty
FO – fyzické osoby (podnikatelia)
IÚS - Integrovaná územná stratégia
KE – Košický
MPSVaR SR - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MSP - malé a stredné podniky
NO – neziskové organizácie
NP IPSP – národný projekt Investičná pomoc pre sociálne podniky – nenávratná zložka
NP ISE – národný projekt Inštitút sociálnej ekonomiky
NR – Nitriansky
NRO – najmenej rozvinutý okres
OS – obchodné spoločnosti
OZ – občianske združenia
PHRSR - Program hospodárskeho rozvoja Slovenskej republiky
PO – Prešovský
RA - rozvojová agentúra
RC SE – regionálne centrum sociálnej ekonomiky
RSP – registrované sociálne podniky
SE – sociálna ekonomika
SK – samosprávny kraj
TN – Trenčiansky
TT – Trnavský
UMR - udržateľný mestský rozvoj
UVO - Úrad pre verejné obstarávanie
VUC – vyšší územný celok
ZA - Žilinský
ZD – základné dokumenty
ZnO – znevýhodnené osoby
ZrO – zraniteľné osoby
ZP – zdravotné postihnutie

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

Tab. č. 1 Prehľad pracovníkov RC SE v roku 2024

Tab. č. 2 Prevádzkovo-technické zabezpečenie RC SE

Tab. č. 3 Prehľad konzultácií a zrealizovaných stretnutí RC SE podľa miesta stretnutia v roku 2024

Tab. č. 4 Prehľad konzultácií a zrealizovaných stretnutí RC SE podľa predmetu rokovania v roku 2024

Tab. č. 5 Prehľad RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE podľa jednotlivých krajov za rok 2024

Tab. č. 6 Prehľad RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE podľa jednotlivých krajov za obdobie rokov 2018 - 2024

Tab. č. 7 Zoznam RSP so zrušeným/vráteným štatútom RSP k 31.12.2024 a dôvody zrušenia/vrátenia štatútu (len za rok 2024, nie sumárne)

Tab. č. 8 Prehľad zamestnancov v RSP v SR podľa krajov k 31.12.2024

Tab. č. 9 Prehľad zamestnancov v RSP v danom kraji podľa právnej subjektivity podnikov k 31.12.2024

Tab. č.10 Využívanie vybraných nástrojov priamej a nepriamej podpory sociálneho podnikania v danom kraji v roku 2024

Tab. č. 11 Spolupráca RC SE s inými organizáciami pri poskytovaní informácií a poradenstva a sieťovanie, spolupráca s vysokými a strednými školami, spolupráca v rámci memoránd aj mimo nich v roku 2024

Graf č.1: Počet RSP v jednotlivých krajoch SR k 31.12.2024

Graf č. 2: Počet RSP podľa druhu v danom kraji k 31.12.2024

Graf č. 3: Počet RSP podľa právnej subjektivity v danom kraji k 31.12.2024

Graf č. 4: Vývoj počtu vzniknutých RSP v danom kraji k 31.12.2024

Graf č. 5: Počet RSP podľa právnej subjektivity v danom kraji vzniknutých v roku 2024

Graf č. 6: Prehľad o počte zamestnancov RSP v danom kraji k 31.12.2024

Graf č. 7: Prehľad o počte ZnO a ZrO v RSP v danom kraji k 31.12.2024

1. ČINNOSŤ REGIONÁLNEHO CENTRA SOCIÁLNEJ EKONOMIKY ZA ROK 2024

Rok 2024 znamenal pre centrum zásadné zmeny, hlavne čo sa týka priestorov a interných procesov, nakoľko projekt NP ISE II prešiel z Implementačnej agentúry MPSVR SR priamo pod Ministerstvo práce, kde bola vytvorená Sekcia sociálnej ekonomiky. Najmä úvod roka priniesol viaceré obmedzenia v možnosti konzultácií s klientmi, nakoľko neboli k dispozícii priestory a nebolo možné absolvovať ani pracovné cesty.

V rámci nového projektu do regionálneho centra nastúpili viacerí noví zamestnanci, ktorí potrebovali čas a priestor na zaškolenie a získanie zručností v komunikácii s klientom. Práca regionálneho centra sa naplno rozbehla až v máji, kedy boli zamestnanci regionálneho centra nasťahovaní do nižšie popísaných priestorov.

Najpodstatnejšiu časť stretnutí tvorili stretnutia s existujúcimi RSP, najmä MŠZ a stretnutia s novými záujemcami o sociálne podnikanie, ktorých zvýšený záujem bolo možné pocítiť koncom roka. Napriek personálnej výmene, ktorá bola v priebehu roka citelná, sa podarilo nadviazať spoluprácu s RC MIRRI a regionálnou kanceláriou ÚVO a udržiavať dobré vzťahy s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny.

Zamestnanci regionálneho centra absolvovali stretnutie so zástupkyňou Výzvy Farmár, ktorá je projektom BBSK a je jedinečná v rámci SR. V roku 2025 by sa mal postupne zastabilizovať pracovný tím, čo by malo prispieť k naplneniu cieľov, ktoré boli stanovené.

Už v apríli 2025 bude zorganizované v spolupráci s ÚVO školenie RSP a obcí k vyhradeným zákazkám a in-house zákazkám a je plánované tiež stretnutie RSP v rámci nášho kraja, kde by si jednotlivé podniky mohli pre-zdieľať skúsenosti, spoznať sa navzájom, dohodnúť odberateľsko-dodávateľské vzťahy, prípadne inú spoluprácu.

V prípade zaujímavých výziev v rámci MIRRI je regionálne centrum pripravené zorganizovať stretnutie aj k možnostiam finančnej podpory pre RSP. Zároveň budú zamestnanci RC SE aj naďalej komunikovať s kľúčovými hráčmi v rámci BBSK a neziskovým sektorom.

1.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O RCSE

Regionálne centrum sociálnej ekonomiky v Banskej Bystrici bolo zriadené dňa: 17.8.2018.

Tab. č. 1 Prehľad pracovníkov RC SE v roku 2024

Meno a priezvisko	Pracovná pozícia	Pracovný pomer
Mgr. Elena Krajčiová	Odborný konzultant RC SE - špecialista	1.9.2018 - trvá
Ing. Petronela Jagnešáková	Odborný konzultant RC SE	1.9.2020 - 31.7.2024
Ing. Alžbeta Gajdošová Balážová	Odborný konzultant RC SE	1.2.2024 - trvá
Mgr. Zuzana Parobková	Odborný konzultant RC SE	15.1.2024 do 31.8.2024
RNDr. Timotej Brenkus	Odborný konzultant RC SE	15.10.2024 - 30.4.2025
Bc. Lucia Roško	Odborný konzultant RC SE	1.12.2024 - trvá

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

Tab. č. 2 Prevádzkovo-technické zabezpečenie RC SE

Adresa RCSE		
Ulica, číslo: Partizánska cesta 3	PSČ: 974 01	Mesto: Banská Bystrica
Popis priestorov a dostupnosť:		
Regionálne centrum SE v BB je súčasťou Regionálneho centra MIRRI na prízemí v administratívnej budove Interpolis office centre. Priamo pred budovou je verejne dostupné parkovisko a budova má aj svoj parkovací dom. Ulica Partizánska cesta má dobré autobusové aj trolejbusové spojenie v rámci mesta BB ako aj s autobusovou a železničnou stanicou. Nakoľko sa RC SE BB nachádza na prízemí, všetky vstupy sú bezbariérové a je teda dostupné aj pre imobilných klientov. Súčasťou zdieľaných priestoroch RC SE a RC MIRRI je malá zasadačka s kapacitou 8 osôb a väčšia zasadacia miestnosť s kapacitou 20 osôb. Po dohode ju môžu využívať všetci užívatelia priestoru RC MIRRI. Pre individuálne stretnutia s klientmi je k dispozícii kútik (stôl a dve stoličky) aj priamo v kancelárii konzultantov RC.		
Otváracie hodiny:		
PO: 8:00 - 15:00 UT: 8:00 - 15:00 STR: 8:00 - 17:00 ŠTV: 8:00 - 15:00 PIA: 8:00 - 14:00		

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

1.2 AKTIVITY A VÝSTUPY ČINNOSTI RC SE

V roku 2024 absolvovali zamestnanci Regionálneho centra SE BB dokopy 253 stretnutí, z toho 37 bolo priamo v priestoroch regionálneho centra, 149 sme absolvovali u klientov a 67 prostredníctvom telefonickkej a e-mailovej komunikácie (Tab. č. 3). Najviac stretnutí tvorili už existujúce RSP, ktorým sme poskytovali konzultácie na rôzne témy, najčastejšie to bola znížená sadzba DPH, resocializácia zisku, či administratívna podpora pri voľbách do poradného výboru, či zatriedenia znevýhodnených osôb do jednej z kategórií podľa §2 ods. 5 Zákona o SE. Podstatnú časť stretnutí tvorilo metodicko-štatistické zisťovanie a absolvovali sme 86 stretnutí týkajúcich sa založenia RSP a poskytnutia informácií o sociálnej ekonomike (Tab. č. 4).

Tab. č. 3 Prehľad konzultácií a zrealizovaných stretnutí RC SE podľa miesta stretnutia v roku 2024

Spolu	Počet konzultácií/stretnutí podľa miesta stretnutia		
	v RC SE	v teréne	telefonicky/ mailom/ online
253	37	149	67

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

Tab. č. 4 Prehľad konzultácií a zrealizovaných stretnutí RC SE podľa predmetu rokovania v roku 2024

Obdobie	Stretnutí a celkom	Predmet rokovania		
		Založenie RSP	Otázky k zákonu č. 112/2018 Z. z. u existujúcich RSP	Ostatné
Január 2024	6	3	0	2
Február 2024	20	9	0	11
Marec 2024	18	9	0	9
Apríl 2024	18	9	0	9
Máj 2024	22	4	0	18
Jún 2024	37	1	0	36
Júl 2024	34	9	0	25
August 2024	19	3	0	16
September 2024	22	9	0	13
Október 2024	21	9	0	12
November 2024	23	13	0	10
December 2024	13	8	0	5
SPOLU	253	86	1	166

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

V tabuľke č. 5 uvádzame počet RSP, ktoré vznikli za asistencie Regionálneho centra. Za RC SE BB môžeme povedať, že drvivá väčšina vzniknutých podnikov využila možnosť konzultácie v regionálnom centre a odborní konzultanti ich previedli celým procesom. Iba jeden podnik, ktorý získal v roku 2024 štatút všeobecného registrovaného podniku neprešiel procesom a nebol ani na jednom stretnutí v regionálnom centre. Čo sa týka obecných sociálnych podnikov, zaznamenali sme väčší záujem zo strany starostov resp. primátorov, no v roku 2024 v rámci Banskobystrického kraja získal štatút RSP len jeden obecný SP, ktorému bolo naše centrum plne súčinné počas celého procesu.

Tab. č. 5 Prehľad RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE podľa jednotlivých krajov za rok 2024

Kraj RC SE	Celkový prírastok RSP v danom kraji za rok 2024	RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE za rok 2024					
		Počet RSP v danom kraji	Počet RSP mimo daný kraj	V NRO	Obecné podniky	Transformované z CHD/CHP	% asistencie RC SE pri registrácii RSP
BA							
BB	8	8	0	3	1	0	87,5%
KE	5	5	0	3	2	1	100%
NR	10	8	2	0	8	0	100%
PO	6	6	0	5	1	0	100%
TN	3	1	2	0	0	0	100%
TT	5	4	1	0	0	0	100%
ZA	12	12	0	0	4	2	99%
SPOLU	49	44	5	11	16	3	

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

Tab. č. 6 Prehľad RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE podľa jednotlivých krajov za obdobie rokov 2018 - 2024

Kraj RC SE	Celkový počet zaregistrovaných RSP v danom krají*	RSP, ktoré vznikli za asistencie RC SE					
		Počet RSP v danom krají	Počet RSP mimo daný kraj	V NRO	Obecné podniky	Transformované z CHD/CHP	% asistencie RC SE pri registrácii RSP
BA							
BB	106	105	1	15	14	25	92,37 %
KE	91	88	5	51	30	5	96,7%
NR	55	51	4	0	22	9	90,91%
PO	91	91	2	73	38	0	95,6%
TN**	96	86	10	0	11	16	89,5%
TT	63	54	9	0	8	5	85,71%
ZA	112	102	6	0	28	8	91,07%
SPOLU	614	577	37	139	151	68	

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

*celkový počet zaregistrovaných RSP v danom krají vrátane už zaniknutých štatútov RSP

** vznik RC v 2019

Celkový počet registrovaných sociálnych podnikom v našom krají je 106. Transformáciou z chránenej dielne prešlo 25 podnikov, z celkového počtu tvorí 15 podnikov obecné sociálne podniky. V našom krají sa nachádzajú aj oblasti, ktoré spadajú do kategórie najmenej rozvinutých okresov. V týchto okresoch spolu vzniklo 15 registrovaných sociálnych podnikov.

2. AKTUÁLNA SITUÁCIA A POTENCIÁL PRE ROZVOJ SOCIÁLNEJ EKONOMIKY V DANOM KRAJI

1.3 POTENCIÁL PRE ROZVOJ EKOSYSTÉMU SOCIÁLNEHO PODNIKANIA V DANOM KRAJI

Strategické dokumenty a programy s dopadom na sociálnu ekonomiku v danom kraji

Základným strategickým dokumentom Banskobystrického samosprávneho kraja je **Integrovaná územná stratégia BBSK 2022-2027**, ktorej gestorom je BBSK. IÚS vychádza z Programu hospodárskeho rozvoja Slovenskej republiky (PHRSR) a jeho úlohou je komplexné riešenie potrieb rozvoja územia Banskobystrického samosprávneho kraja, s podporou investícií z európskych štrukturálnych fondov v rámci Programu Slovensko. Ide o investície, ktoré prepájajú rôzne oblasti s cieľom dosiahnuť čo najlepší výsledok a efekt pre rozvoj územia.

Hlavným cieľom stratégie je zvýšiť atraktivnosť kraja pre obyvateľov, investorov a návštevníkov tak, aby bol Banskobystrický kraj krajom, kde ľudia chcú pracovať, žiť a plnohodnotne tráviť čas.

Tento prístup je vyjadrený v 4 prioritách:

1. **Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika** - podpora udržateľnej ekonomiky, najmä pre MSP, start-upy a sociálne podniky, uľahčenie prístupu k finančným zdrojom prostredníctvom poradenstva a vytvorenia systému finančných nástrojov, zameriava sa aj na efektívne využívanie miestnych zdrojov v súlade s princípmi obehovej ekonomiky.
2. **Zelený kraj aj pre budúce generácie** – zahŕňa ochranu a zveľaďovanie prírodných zdrojov vrátane zabezpečenia stability a zdravia ekosystémov a adaptácie na zmenu klímy.
3. **Súdržná a vzdelaná spoločnosť** – sústreďuje sa na vytvorenie podmienok pre aktívny a plnohodnotný život všetkých obyvateľov na základe ich špecifických potrieb. Konkrétne na inkluzívne a kvalitné vzdelávanie, rovnosť príležitostí, začlenenie znevýhodnených skupín a znižovanie chudoby. Patrí sem aj zvyšovanie dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti a prevencie. Kraj má v tejto oblasti ambíciu ďalej vytvárať podmienky pre sociálne podnikanie a podporu zamestnávania znevýhodnených skupín a posilňovať úlohu komunít v systéme poskytovania sociálnych služieb transformáciou z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť.
4. **Prepojený kraj** - vzhľadom na obrovský investičný dlh v oblasti cestnej a dopravnej infraštruktúry v BBSK je splnenie cieľov v tejto prioritě významným predpokladom pre naplnenie ostatných priorít.

Rada partnerstva BBSK vypracovala Jednotný metodický rámec pre prípravu IÚS a Integrovaných územných investícií (IÚI) v SR za roky 2021 – 2027, ktorý tvoria dve metodické usmernenia účinné od 1.8.2024 resp. 28.11.2024. Podľa Monitorovacej správy IÚS BBSK za rok 2024[1], zostávajúca alokácia na IÚI bola k decembru 2024 217 275 294 EUR, čo predstavuje nenávratný finančný príspevok, ktorý tvorí 85% z celkových oprávnených výdavkov na projekt. V roku 2024 Rada partnerstva BBSK schválila celkom 100 projektových zámerov v hodnote 152 686 774,26 EUR. V rámci IÚS BBSK bol schválený zoznam prioritných projektov, ktorý sa z dôvodu navýšenia alokovaných zdrojov v roku 2024 doplnil o ďalšie projekty, najmä z oblasti financovania investícií do základných škôl, rozvoja cestovného ruchu, obnovy kultúrnych a prírodných pamiatok, či rekonštrukcie ciest a mostov.

V zozname aktivít IÚS figuruje aktivita s názvom **Európa Sociálnejšia**, ktorá obsahuje 4 špecifické ciele, ktoré sa týkajú zamestnávania, inklúzie a podpory sociálneho hospodárstva. V

rámci podpory sociálnej ekonomiky je oprávnenou aktivitou investičná pomoc pre sociálne podniky kombináciou návratnej a nenávratnej pomoci v jednej operácii, no v roku 2024 nevyšla výzva na túto oblasť, v zozname prioritných projektov nefigurovali žiadne projekty z oblasti sociálnej ekonomiky, a teda do tejto oblasti v minulom roku neboli alokované žiadne zdroje.

V rámci BBSK máme štyri okresy spadajúce medzi **najmenej rozvinuté (NRO)**, každé z nich má vypracovaný vlastný strategický dokument – Plán rozvoja NRO, ktorý nadväzuje na IÚS BBSK. Každý z týchto okresov sa vyznačuje vyššou mierou nezamestnanosti a vysokým počtom znevýhodnených osôb, najmä z radov dlhodobo nezamestnaných a vo veku nad 50 rokov. Viac ako tretina uchádzačov o zamestnanie v týchto okresoch má dosiahnuté len základné vzdelanie. Preto je v rámci všetkých plánov rozvoja NRO v našom kraji jedným z hlavných cieľov podpora zamestnanosti a vytvárania nových pracovných miest. Súčasťou aktivít smerujúcich k naplneniu stanovených cieľov je v každom pláne NRO definovaná aj podpora sociálnej ekonomiky. V rámci tejto aktivity si dali regióny za cieľ vytvárať podmienky pre zamestnávanie znevýhodnených a zraniteľných osôb, vznik nových sociálnych podnikov, rozširovanie činnosti tých existujúcich, ako aj zvyšovanie motivácie a kvalifikácie znevýhodnených zamestnancov. Každoročne jednotlivé okresy vyhlasujú výzvy na podporu týchto aktivít, ktorých oprávnenými žiadateľmi sú aj registrované sociálne podniky. Za rok 2024 využili možnosť zapojiť sa do výzvy NRO dva registrované sociálne podniky, MB – ECO s.r.o. a Sociálny podnik Lenka, ktoré žiadali prostriedky na stroje a technológiu. Dokopy im bola schválená podpora vo výške 110 603,78 EUR[2].

V našom kraji sa nachádzajú aj **územia udržiavateľného mestského rozvoja (UMR)**. Podľa definície metodiky a usmernení MIRRI sa jedná o „územie jadrového mesta a obcí jeho zázemia, v ktorom prebiehajú intenzívne interakcie a medzi-komunálna spolupráca a implementácia spoločnej stratégie zabezpečujúca efektívne využitie rozvojového potenciálu a riešenie problémov“. BBSK má 4 územia UMR pre oblasti Banská Bystrica, Lučenec, Rimavská Sobota a Zvolen. Každé z nich má vypracovaný vlastný strategický dokument – **Integrovanú územnú stratégiu** alebo **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja**. Na základe daných strategických dokumentov čerpajú oprávnení žiadatelia finančné prostriedky na podporu regionálneho rozvoja z fondov EÚ. Medzi strategické ciele týchto území patrí okrem iných aj podpora podnikateľského prostredia a vytváranie nových podnikov (najmä MSP), vytváranie pracovných miest, znižovanie nezamestnanosti, rozvoj ľudského kapitálu prostredníctvom zvyšovania kvality vzdelávania, cirkulárna ekonomika a ochrana životného prostredia. To všetko má veľký vplyv aj na rozvoj sociálnej ekonomiky, či už prostredníctvom podpory nových pracovných miest a kvalifikácie zamestnancov v integračných podnikoch, či vzdelávacie aktivity a aktivity na ochranu životného prostredia, ktoré môžu byť podporené pri všeobecných RSP.

[1]Zdroj: <https://www.bbsk.sk/aktuality/monitorovacia-sprava-ius-bbsk-na-roky-2022-2027-za-rok-2024>

[2] Zdroj: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2025/02/Zoznam-zmluv.pdf>

Kľúčoví aktéri a partneri sociálnej ekonomiky v danom kraji

Sociálna ekonomika v kraji je ovplyvnená viacerými subjektmi a strategickými partnermi, ktorí svojou činnosťou zásadne ovplyvňujú jej rozvoj. Za jedného z kľúčových partnerov SE v kraji by sme mohli považovať **Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK)**, ktorý sa téme sociálnej ekonomiky venuje už od jej vzniku. Do dnešného dňa založil tri sociálne podniky, z ktorých dva sú registrované sociálne podniky. V roku 2021 kraj priniesol nový dynamický nákupný systém pre sociálne podniky venujúce sa poľnohospodárskej a potravinárskej výrobe s názvom Výzva Farmár. Tento systém umožňuje flexibilnejší nákup, nižšiu administratívu pri VO, skrátenie lehôt pri uzatváraní zmlúv, pretože centrálnym verejným obstarávateľom je Úrad BBSK. Cieľom tohto projektu je podpora lokálnych producentov a ich produktov, ktoré sú dodávané do organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK. Jedným z ďalších projektov BBSK sú Regionálne centrá kariéry, ktoré sa nachádzajú naprieč celým krajom a majú za úlohu usmerniť žiakov základných škôl pri výbere povolania v oblasti, ktorá je v rámci kraja nedostatková a komunikujú so zamestnávateľmi v oblasti duálneho vzdelávania a zvyšovania odbornej kvalifikácie študentov stredných škôl. Práve centrá kariéry by mohli byť významným partnerom pre sociálne podniky, nakoľko môžu mladým po škole ponúknuť aj možnosť zamestnať sa v RSP, kde nadobudnú zručnosti, prax a pracovné návyky a následne budú atraktívnejší pre komerčný pracovný trh.

Medzi ďalších kľúčových partnerov patria **Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny**, s ktorými aktívne komunikuje nielen RC SE BB, ale aj samotné RSP a potenciálni sociálni podnikatelia. Spoluprácu s týmto partnerom by sme chceli v budúcnosti upevňovať a rozširovať.

Regionálne centrum má podpísané memorandá o spolupráci s **Rozvojovou agentúrou BBSK** a **Univerzitou Mateja Bela**, Pedagogickou fakultou. Dnes sa už RA BBSK nepovažuje za až tak významného partnera, nakoľko koncom roka 2024 bolo oddelenie sociálnej ekonomiky v rámci tejto organizácie zrušené a všetky činnosti venujúce sa SE boli presunuté na Úrad BBSK. RA BBSK však naďalej veľmi významne zasahuje do ekosystému sociálnej ekonomiky prostredníctvom projektu SPACE – jednotné miesta pre mladých, ktorý sa venuje práci s mladými ľuďmi do 30 rokov, najmä z ohrozených skupín obyvateľstva, aby boli lepšie pripravení a uplatniteľní na trhu práce. Cieľom je zvýšiť zamestnanosť týchto ľudí a predísť tomu, aby sa už hneď po škole dostali do skupiny dlhodobo nezamestnaných ľudí bez motivácie a pracovných návykov.

Čo sa týka spolupráce s vysokými školami, určite by sme chceli nadviazať spoluprácu aj s druhou najväčšou univerzitou v kraji Technickou univerzitou vo Zvolene.

Medzi partnerov sociálnej ekonomiky v našom kraji ďalej zaraďujeme aj regionálne pobočky štátnych orgánov a iných rezortov ako Úrad pre verejné obstarávanie, Úrad splnomocnenca pre rómske komunity, Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie a Ministerstvo kultúry, ktoré spolupracuje so sociálnymi podnikmi v rámci projektu Ľudia a hrady.

Zhodnotenie ekosystému sociálneho podnikania v danom kraji a trendy jeho rozvoja

Sociálne podnikanie v kraji sa za posledných 7 rokov stáva etablovanou súčasťou regionálneho hospodárstva s neustále rastúcim trendom. V súčasnosti máme v BBSK 91 registrovaných sociálnych podnikov, z toho 15 z nich založili obce, mestá alebo VÚC. Súčasné politické vedenie výrazne podporuje obce pri zakladaní sociálnych podnikov, v našom kraji sme však v roku 2024 nezaznamenali výrazný nárast žiadateľov tohto typu. Za posledný rok vznikol 1 obecný RSP a naše centrum uskutočnilo stretnutia s 9 záujemcami o založenie obecného sociálneho podniku. Je ale predpoklad, že v ďalších rokoch bude záujem o podnikanie obcí v tomto segmente výrazne vyšší.

Drvivú väčšinu podnikateľských subjektov pôsobiacich v sociálnej ekonomike kraja tvoria spoločnosti s ručením obmedzeným, nakoľko toto je na Slovensku najrozšírenejšia a

najjednoduchšia forma podnikania. Boli by sme veľmi radi, keby sa aktuálny trend zmenil a do registra pribudlo viac podnikov z oblasti neziskového sektora. Pravidelne mávame stretnutia aj so záujemcami z tejto kategórie, no ich najväčší problém je ekonomická udržateľnosť podnikania a získavanie stáleho odbytu pre svoje výrobky, resp. služby.

Ekosystém sociálneho podnikania je výrazne ovplyvnený rozhodnutiami štátnych orgánov a jednotlivých ministerstiev. Registrované sociálne podniky majú v súčasnosti niekoľko výhod a kompenzácií kvôli ich sociálnemu rozmeru podnikania. V roku 2024 sa výrazne zjednodušil spôsob uplatňovania zníženej sadzby DPH, ktorá od 1.1.2025 nadobudla hodnotu 5%. Rovnako v auguste 2024 vstúpila do platnosti novela Zákona 343/2015 o verejnom obstarávaní, kde sa zásadným spôsobom navýšili limity pre podlimitné zákazky a zjednodušil sa systém priameho zadávania zákaziek, či možnosť, resp. za určitých podmienok aj povinnosť, vyhradenia zákazky pre RSP. Nazdávame sa, že práve uvedené zvýhodnenia RSP oproti iným „bežným“ podnikom motivuje a bude stále viac motivovať podnikateľov k zakladaniu sociálnych podnikov. Z nášho pohľadu ide o nie veľmi šťastné zvolenie „kompenzácií“ podnikom za ich zvýšené náklady pri dosahovaní pozitívneho sociálneho vplyvu, nakoľko to môže vrhnúť negatívne svetlo na ich podnikanie a hlavne z pohľadu konkurencie môžu byť RSP označované za neoprávnene uprednostňované v hospodárskej súťaži.

Čo sa týka existujúcich registrovaných sociálnych podnikov, musíme konštatovať, že rok 2024 bol náročný v oblasti poskytovania informácií, nakoľko sa zo strany Ministerstva zrušili pravidelné webináre k otázkam zo zákona o SE a v získavaní informácií sa museli obracať len na odborných konzultantov RC SE. Všetky otázky z ich strany sme sa však pokúsili zodpovedať, prípadne získať odborné odpovede od relevantných orgánov, resp. expertov Ministerstva. V nasledujúcom roku je však predpoklad obnoviť informačné stretnutia pre existujúce podniky, začiatkom roka 2025 už prebehli školenia k sociálnemu verejnému obstarávaniu a in-house zákazkám a do budúcnosti predpokladáme školenia k ďalším odborným témam.

Analýza potenciálu kraja pre sociálne podnikanie

Banskobystrický samosprávny kraj je rozlohou najväčší spomedzi všetkých samosprávnych krajov na Slovensku a zahŕňa rôzne typy území. Od južných okresov, venujúcich sa prevažne poľnohospodárstvu až po lesnaté Horehronie, ktoré sa zameriava na cestovný ruch, leso-pestovnú činnosť a ťažbu dreva. V rámci kraja môžeme pozorovať významné regionálne rozdiely, kde v okolí krajského mesta Banská Bystrica a mesta Zvolen je dlhodobo nižšia miera nezamestnanosti ako v južných okresoch, ktoré boli zaradené do skupiny najmenej rozvinutých okresov.

Kraj má v rámci IÚS BBSK definované oblasti, ktoré sú prioritné pre jeho rozvoj a pri ich určení participatívne spolupracoval so zástupcami všetkých okresov. Od vzniku Zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikov v roku 2018 sa povedomie o sociálnej ekonomike zvyšovalo a dnes môžeme povedať, že sociálna ekonomika je zahrnutá vo všetkých dôležitých strategických dokumentoch nášho kraja. Veľký dôraz sa kladie najmä na vytváranie nových pracovných miest pre znevýhodnené osoby a podporu malých a stredných podnikov. Výrazným trendom v oblasti sociálnej ekonomiky je zakladanie obecných RSP.

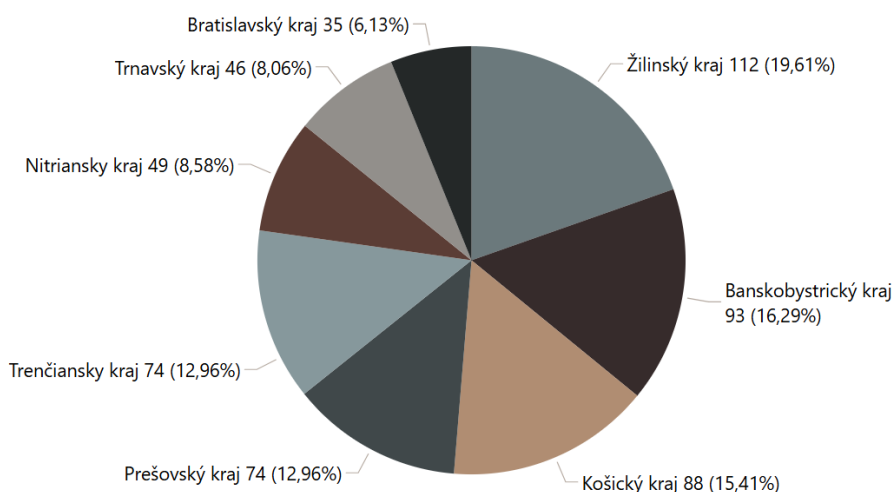
Najviac registrovaných sociálnych podnikov sa nachádza v okrese Veľký Krtíš, ktorý bol ešte nedávno definovaný ako najmenej rozvinutý okres. Môžeme konštatovať, že sociálna ekonomika určite prispela k zlepšeniu economickej situácie v kraji a zníženiu miery nezamestnanosti. Preto práve sociálna ekonomika môže byť príležitosťou aj pre ďalšie NRO, ktoré máme v kraji aktuálne 4. Každoročne sa RSP z týchto okresov môžu zapojiť do výziev pre NRO, ktoré vyhlasujú jednotlivé okresné úrady. Zaujímavou príležitosťou pre získavanie zákaziek RSP

venujúcich sa poľnohospodárskej a potravinárskej výrobe a sprostredkovaniu je krajská Výzva Farmár, ktorá je jediná svojho druhu na Slovensku. Príležitosťou pre zvýšenie kvality sociálnych podnikov by mohlo byť aj väčšie zapojenie neziskového sektoru do podnikania, kde práve tieto organizácie, či združenia s významným pozitívnym sociálnym vplyvom by mohli svoju činnosť financovať nielen prostredníctvom darov, či dotácií, ale aj prostredníctvom vlastnej podnikateľskej aktivity. Podpora takýchto sociálnych podnikateľov je dlhodobou víziou nášho regionálneho centra, avšak často narážame na prekážky už pri písaní podnikateľského plánu, nakoľko málo žiadateľov z tohto sektora má podnikateľské a ekonomicky skúsenosti.

Veľkou motiváciou a príležitosťou pre vznik nových RSP môžu byť kompenzačná pomoc, či nepriame formy štátnej pomoci, ako je znížená sadzba DPH, úľava na dani z príjmu, či vyhradené verejné zákazky. Je ale otázkou, či uvedená podpora RSP nebude v budúcnosti pôsobiť kontraproduktívne. Teda dané zvýhodnenia môžu byť zároveň aj ohrozením stability ekosystému sociálnej ekonomiky na Slovensku a môžu byť považované za neoprávnené zvýhodňovanie RSP v rámci hospodárskej súťaže. Ďalšie hrozby môžu vyplývať z rôznych opatrení štátnych orgánov na zastabilizovanie štátneho rozpočtu (napr. transakčná daň, vysoké daňovo-odvodové zaťaženie), či celoeurópskeho zhoršenia ekonomickej stability. Tieto opatrenia ovplyvňujú podnikateľské prostredie ako celok, RSP nevynímajúc. Pevne veríme, že zákonné požiadavky a bohatá administratíva spojená so sociálnym podnikaním neodradí záujemcov, ktorí v sebe majú viditeľný sociálny aspekt k zakladaniu a registrovaniu sociálnych podnikov. Naše regionálne centrum má víziu usmerňovať a podporovať podnikateľov s motiváciou riešiť spoločenské problémy v kraji, naopak vysvetľovať a upozorňovať na nesprávne pochopenie sociálnej ekonomiky podnikateľov, ktorí sa snažia hromadiť zisk a využívať výhody zníženej sadzby DPH, či verejných súťaží.

1.4 SÚČASNÁ SITUÁCIA V SOCIÁLNO M PODNIKANÍ V DANOM KRAJI

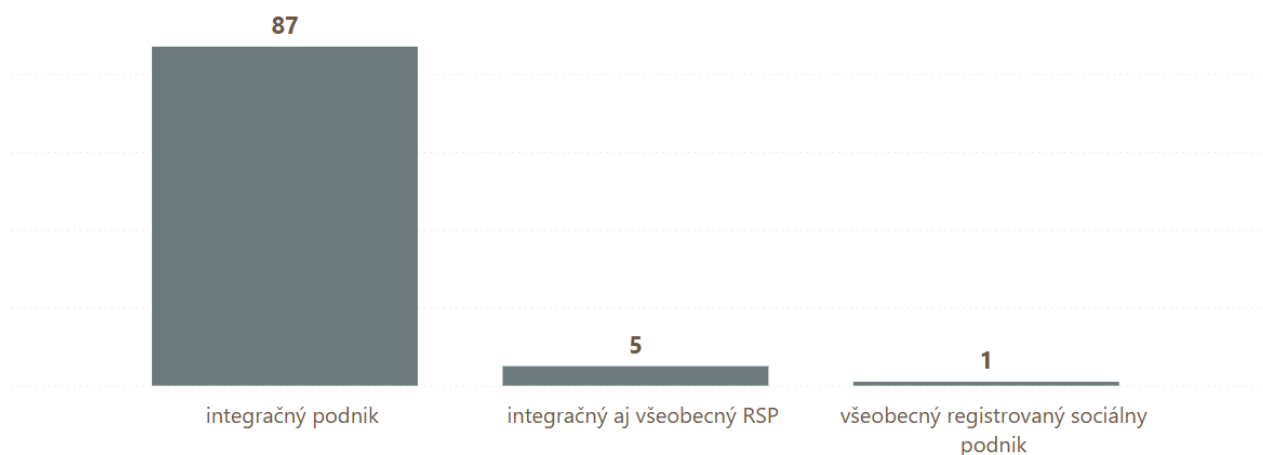
Graf č. 1: Počet RSP v jednotlivých krajoch SR k 31.12.2024

Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

V grafe číslo 1 sú znázornené počty registrovaných sociálnych podnikov v jednotlivých krajoch. V našom kraji je to 93 registrovaných sociálnych podnikov. Je to druhý najväčší počet v rámci SR, kde najviac RSP evidujeme v Žilinskom kraji a najmenej v Trnavskom kraji. Tento počet je determinovaný rozlohou územia kraja, kde vo väčších krajoch máme aj väčší počet RSP a naopak.

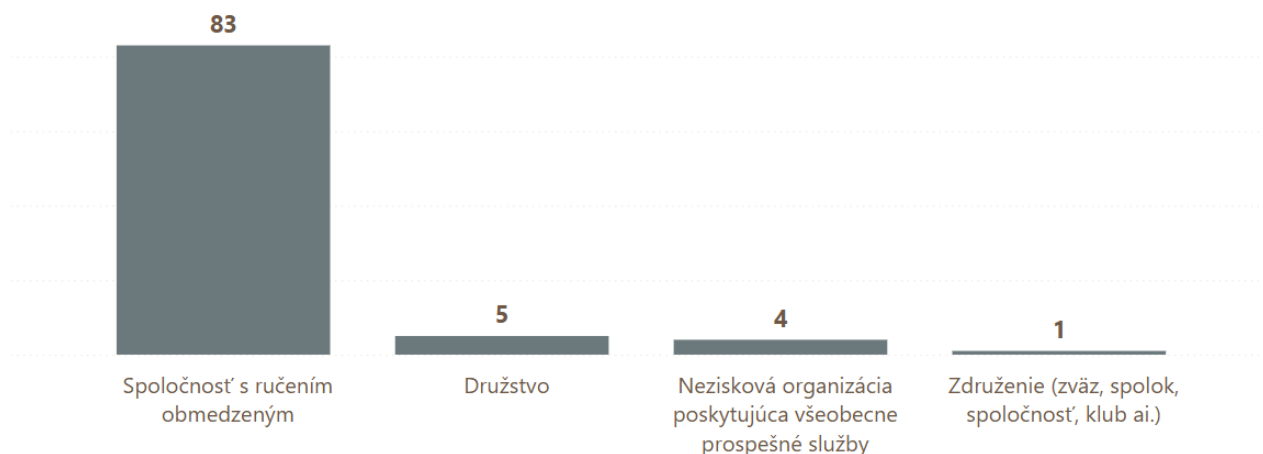
Graf č. 2 : Počet RSP podľa druhu v danom kraji k 31.12.2024

Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

V rámci BBSK najvyšší počet registrovaných sociálnych podnikov predstavujú integračné RSP v počte 87 (Graf č.2). Podniky, ktoré získali štatútu integračného aj všeobecného registrovaného sociálneho podniku predstavuje 5 podnikov a máme registrovaný jeden všeobecný sociálny podnik. Môžeme konštatovať, že táto situácia vyplýva z najmä z finančnej podpory integračných RSP, kde tieto podniky dostávajú kompenzáciu miezd pre znevýhodnených zamestnancov a táto pomoc sa javí ako kľúčová pri rozhodovaní, či daný podnik požiada alebo nepožiada o štatút RSP. V našom kraji nesporne existuje mnoho podnikov, ktoré sa venujú spoločensky zodpovednému podnikaniu či už v oblasti ochrany životného prostredia, poskytovania sociálnych služieb, či vzdelávacích aktivít, no motivácia k získaniu štatútu RSP v súčasnosti nie je tak výrazná ako pri integračných podnikoch. Aktuálne sa ako problém pri procese získania štatútu všeobecného RSP javí aj určenie merateľného ukazovateľa pozitívneho sociálneho vplyvu.

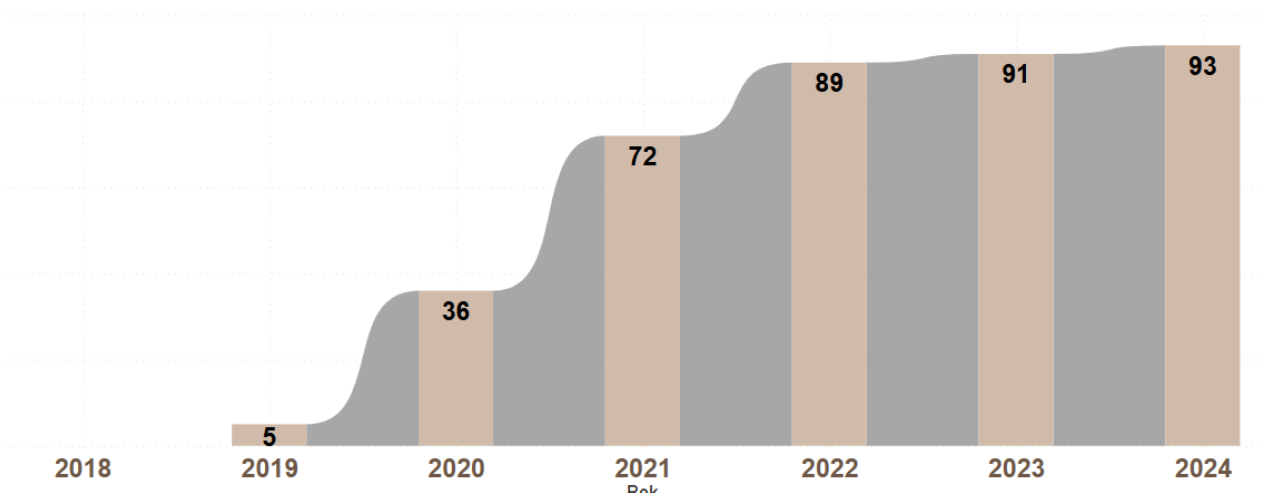
Graf č. 3 : Počet RSP podľa právnej subjektivity v danom kraji k 31.12.2024

Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

Zákon 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch umožňuje získanie štatútu rôznym právnym formám. Z Grafu č. 3 vyplýva, že v našom kraji tvoria najväčší podiel spoločnosti s ručením obmedzeným, v počte 83. Spoločnosť s ručením obmedzeným má najväčšie zastúpenie, nakoľko je to najčastejšia a najjednoduchšia forma podnikania na Slovensku. Ďalšou skupinou sú družstvá, ktoré predstavujú počet 5. Do registra sociálnych podnikov pribudli aj 4 neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné veci, ktoré získali štatút RSP. V BBSK máme aj registrované 1 občianske združenie. Práve pomoc a podpora neziskových organizácií a združení pri zakladaní RSP je pre naše regionálne centrum výzvou najbližších rokov, aby práve osoby z neziskového sektora využili možnosť získať finančné zdroje formou podnikania a svojou činnosťou boli dobrým príkladom praxe sociálneho podnikania.

Graf č. 4: Vývoj počtu vzniknutých RSP v danom kraji k 31.12.2024

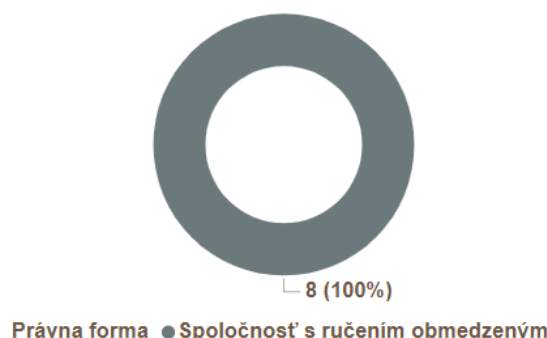

Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

Ako môžeme vidieť na Grafe č. 4, vývoj počtu registrovaných sociálnych podnikov v Banskobystrickom kraji je priaznivý. Od roku 2018 sme zaznamenali vzrast krivky smerom hore. K dátumu 31.12.2024 máme registrovaných 93 podnikov. Najväčší nárast sme zaznamenali v rokoch 2020 a 2021, kedy vzniklo v priebehu dvoch rokov až 67 RSP. V súčasnosti tento nárast nie je až taký markantný, čo ale ani nie je žiaduce. V posledných rokoch pribúda stabilné množstvo

registrovaných sociálnych podnikov a zároveň stabilne 3-4 RSP ročne vrátia štatút alebo oň prídu kvôli nedodržaniu zákonných podmienok.

Graf č. 5 : Počet RSP podľa právnej subjektivity v danom kraji vzniknutých v roku 2024

Zdroj: Register sociálnych podnikov MPSVR SR

Ako môžeme vidieť na Grafe č.5 aj rok 2024 nám priniesol nové podniky, ktoré získali štatút registrovaného sociálneho podniku. Najčastejšou a za rok 2024 aj jedinou právnou formou bola spoločnosť s ručením obmedzeným. Do registra sociálnych podnikov pribudlo 8 spoločností. Zároveň môžeme konštatovať, že v roku 2024 vrátili alebo prišli o štatút tri podniky. V jednom prípade došlo k sankčnému odobratiu štatútu. Dva ďalšie podniky sa rozhodli vrátiť štatút dobrovoľne. (Tabuľka č.7)

Tab. č. 7 Zoznam RSP so zrušeným/vráteným štatútom RSP k 31.12.2024 a dôvody zrušenia/vrátenia štatútu (len za rok 2024, nie sumárne)

Názov subjektu	zrušený/ vrátený štatút RSP	Druh RSP	Dôvod zrušenia/vrátenia štatútu
ROBUL clean, s.r.o.	Zrušený	integračný	Sankčné zrušenie štatútu
Kukurienka r.s.p.	Vrátený	integračný	zánik štatútu - vrátením
Fortuna Belina n.o.	Vrátený	Integračný	zánik štatútu - vrátením

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II – RC SE

Tab. č. 8 Prehľad zamestnancov v RSP v SR podľa krajov k 31.12.2024

Samosprávny kraj	Počet zamestnancov podniku	z toho znevýhodnení	z toho zraniteľní	z toho zdravotne znevýhodnení	uznaná za invalidnú	lekársky posudok
Banskobystrický SK	1541	110	3	949	827	122
Bratislavský SK	420	7	5	283	249	34
Košický SK	1367	177	4	687	598	89
Nitriansky SK	549	61	5	335	281	54
Prešovský SK	790	176	0	354	301	53
Trenčiansky SK	1008	21	7	593	501	92
Trnavský SK	505	17	4	343	307	36
Žilinský SK	1644	30	5	1111	886	225
Celkom	7824	599	33	4657	3952	705

Zdroj: Štatistika MPSVR SR

Údaj o počte zamestnancov v Tabuľke č. 8 predstavuje celkový počet zamestnancov zamestnaných v registrovaných sociálnych podnikoch. Najväčšiu skupinu zamestnancov RSP tvoria zdravotne znevýhodnení. Môže to byť ovplyvnené najmä výškou podpory na mzdy, ktorá je práve pri zdravotne znevýhodnených osobách najvyššia a integrácia týchto zamestnancov pre podnikateľov najjednoduchšia, napriek tomu, že veľakrát ide o prípady s ťažkým zdravotným postihnutím. Zároveň však mnoho osôb z iných znevýhodnených skupín má aj zdravotný problém a teda štatisticky sú zaradení do kategórie zdravotne znevýhodnených. Najmenší podiel tvoria osoby zraniteľné, nakoľko zamestnávateľ na nich dostáva najnižšiu mieru podpory a samotné administratívne potvrdenie zraniteľnosti týchto zamestnancov je často problematické. Podobné zloženie zamestnancov môžeme pozorovať v rámci celej SR.

Tab. č. 9 *Prehľad zamestnancov v RSP v danom kraji podľa právnej subjektivity podnikov k 31.12.2024*

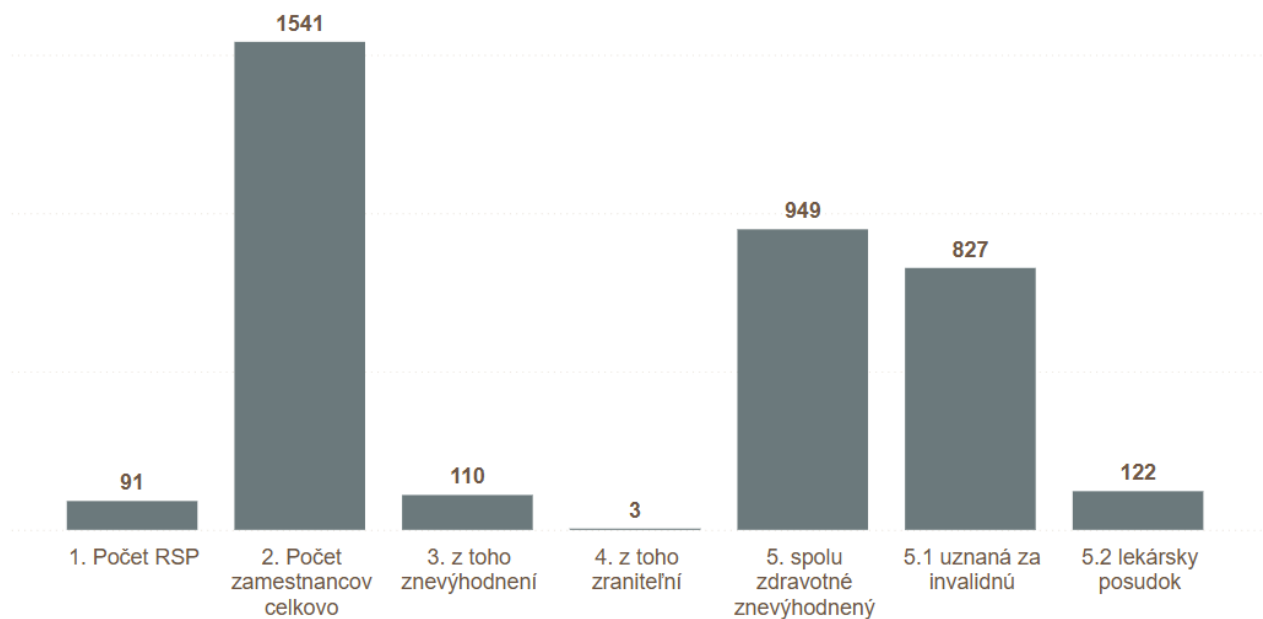
Popis	RSP v BBSK podľa právnej subjektivity					Spolu
	OZ	NO	FO	OS	Družstvo	
Počet RSP	1	4	0	83	5	93
Počet zamestnancov celkom	5	78	0	1353	105	1541
z toho znevýhodnení	0	17	0	82	11	110
z toho zraniteľní	0	0	0	3	0	3
z toho zdravotne znevýhodnení	3	37	0	855	54	949
uznaná za invalidnú	3	31	0	745	48	827
lekársky posudok	0	6	0	110	6	122

Zdroj: Štatistika MPSVR SR

Čo sa týka Banskobystrického kraja, najväčšie zastúpenie právnej subjektivity v našom kraji majú obchodné spoločnosti, preto aj majú najväčší celkový počet zamestnancov (Tabuľka č. 9). Ako bolo uvedené vyššie, najviac zamestnancov spadá do kategórie zdravotne znevýhodnených, kde evidujeme 827 invalidov a 122 osôb majú zdravotné znevýhodnenie, ktoré síce nie je tak závažné, aby im bol priznaný invalidný dôchodok, no ich zdravotný stav im na základe lekárskeho posudku neumožňuje vydať taký pracovný výkon, ako osobám bez akéhokoľvek zdravotného obmedzenia. Tieto informácie sú graficky znázornené aj na Grafe č. 6.

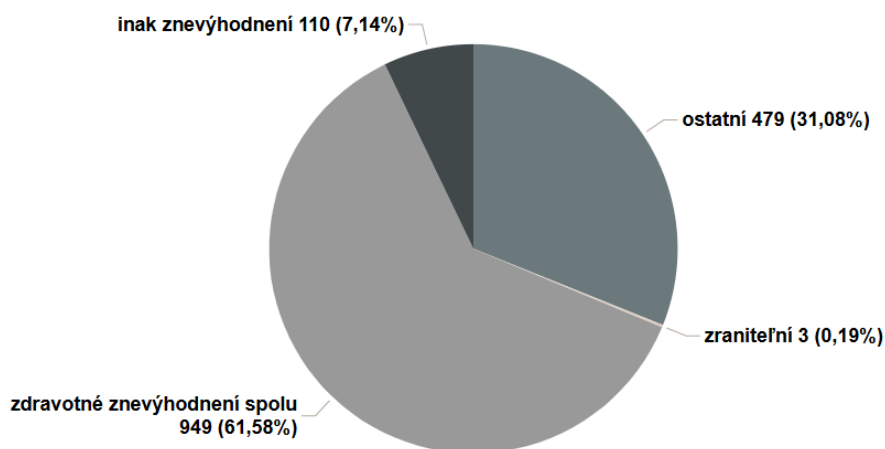
Väčšina sociálnych podnikateľov z nášho kraja vytvára pracovné pozície práve pre zdravotne znevýhodnené osoby a pomáhajú im zapracovať sa do pracovného života a zlepšiť ich celkovú životnú úroveň. Zároveň môžeme konštatovať, že nevidíme koreláciu medzi formou podnikania a zložením zamestnancov RSP.

Graf č. 6: Prehľad o počte zamestnancov RSP v danom kraji k 31.12.2024

Zdroj: Štatistika MPSVR SR

Graf č. 7: Prehľad o počte ZnO a ZrO v RSP v danom kraji k 31.12.2024

Zdroj: Štatistika MPSVR SR

Graf č. 7 znázorňuje percentuálny podiel znevýhodnených a zraniteľných osôb v našom kraji, pričom jednotlivé skupiny sú rozdelené podľa rôznych kritérií. Najväčšiu skupinu tvoria zdravotne znevýhodnení jednotlivci, ktorí sú zamestnanci so zdravotným postihnutím. Do tejto skupiny patria osoby, ktoré majú lekársky posudok alebo im bola uznaná invalidita. Najmenšou skupinu sú zraniteľné osoby. Príčiny tohto stavu sme uviedli pri popise Tabuľky 8.

Tab. č. 10 Využívanie vybraných nástrojov priamej a nepriamej podpory sociálneho podnikania v danom kraji v roku 2024

Nástroj priamej/nepriamej formy podpory ¹	Počet RSP	Počet dohôd	Počet prac. miest	Počet predaných poukážok		Celková výška schváleného príspevku/EUR
				modré	ružové	
Znížená DPH	69					
Úľavu na dani z príjmu	51					
Vyrovňavacie príspevky §19b		232	1 234			18 536 445,60
Umiestňovacie príspevky §19a		0	0			0
Investičná pomoc ²	0	0	0			0
Servisné poukážky ³	0			0	0	
Výnimky zo zákona o VO	22					
Predaj/prenájom nehnuteľnosti za nižšiu cenu ako je ZO						

Zdroj: Vlastný zdroj - Metodické štatistické zisťovanie údajov o RSP a štatistika MPSVR SR

Skúsenosť s využívaním jednotlivých finančných a nefinančných nástrojov podpory v kraji

Finančné nástroje:

a) Investičná

V roku 2024 nečerpali investičnú pomoc žiadny registrovaný sociálny podnik, keďže táto forma podpory nebola v danom období dostupná.

b) Vyrovňavacie príspevky

Táto forma priamej pomoci je najčastejšie využívaná v rámci integračných RSP Banskobystrického kraja, pretože predstavuje najprístupnejší druh podpory. V súčasnosti sa najviac uplatňuje pri zamestnávaní zdravotne znevýhodnených osôb. V roku 2024 bolo evidovaných 232 podpísaných dohôd, ktoré vytvorili spolu 1 234 pracovných miest. Celková suma poskytnutej pomoci za tento rok predstavuje 18 536 445,60 Eur.

c) Ostatné formy priamej pomoci (umiestňovacie príspevky a kompenzačná pomoc)

V roku 2024 neevidujeme žiadne dohody o umiestňovacom príspevku, čo predstavuje zmenu oproti predchádzajúcim rokom. Regionálne centrum bude naďalej zdôrazňovať význam tejto formy podpory, ako aj zamestnávanie osôb s inými typmi znevýhodnenia než zdravotnými. Zatiaľ nemáme žiadne informácie o tom, že by niektoré RSP čerpali inú kompenzačnú pomoc.

¹ Údaje o zníženej DPH, úľave na dani z príjmu za rok 2024, výnimkách zo zákona o VO a predaji/prenájme za nižšiu cenu ako je znalecký odhad nie sú verifikované, vychádzajú z informácií poskytnutých od RSP.

² RSP, ktoré majú podpísanú dohodu o poskytnutí NFP v rámci projektu NP IPSP II v roku 2024.

³ Celková výška schváleného príspevku vyjadruje celkový príspevok za predané poukážky vo výške á 3,00 EUR pri modrých poukážkach a á 5,00 EUR pri ružových poukážkach.

d) Znížená sadzba DPH

Ak sú splnené zákonom stanovené podmienky, RSP má možnosť si uplatňovať zníženú sadzbu DPH. V praxi to však nie je vždy pravidlom, pretože v dôsledku nejednotného výkladu zákona majú niektoré RSP obavy túto zníženú sadzbu uplatniť, a preto uprednostňujú použitie základnej sadzby DPH. V roku 2024 si zníženú sadzbu DPH v Banskobystrickom kraji uplatnilo 69 RSP.

e) Úľava na dani z príjmov

Registrované sociálne podniky, ktoré dosiahnu zisk, môžu podľa § 30d zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov využiť daňovú úľavu v závislosti od percenta reinvestovaného zisku. V Banskobystrickom kraji podľa dostupných údajov túto formu podpory v roku 2024 využilo 51 RSP.

Nefinančné nástroje :

a) Výnimky zo zákona o VO v kontexte sociálneho podnikania

V roku 2024 sa niektoré z registrovaných sociálnych podnikov zapojili do vyhradených zákaziek, pričom celkovo túto formu podpory využilo 22 registrovaných sociálnych podnikov. Obecné registrované podniky väčšinou využívajú možnosť výnimky zo zákona o verejnom obstarávaní, ktoré sa vzťahujú na zadávanie in-house zákaziek.

b) Servisné poukážky

V súčasnosti neevidujeme využívanie servisných poukážok, hoci medzi RSP je o ich používanie záujem. Ako hlavný problém vnímame vysokú administratívnu záťaž spojenú s ich uplatňovaním. Regionálne centrum SE BB preto túto formu podpory aktívne prezentuje najmä obecným sociálnym podnikom.

Tab. č. 11 Spolupráca RC SE s inými organizáciami pri poskytovaní informácií a poradenstva a sieťovanie, spolupráca s vysokými a strednými školami, spolupráca v rámci memoránd aj mimo nich v roku 2024

Názov organizácie	Popis spolupráce
Úrady práce v Banskobystrickom kraji	Na základe vybudovaných dobrých vzťahov s jednotlivými úradmi práce v BBSK, vieme komunikovať konkrétne problémy našich klientov priamo so zamestnancami ÚPSVaR-u. Odborný konzultant - špecialista RC SE BB býva pravidelne pozývaný na stretnutia Úradu práce v Brezne a zúčastnil sa aj stretnutia s riaditeľom Úradu práce v Lučenci.

Banskobystrický samosprávny kraj	RC SE BB má podpísané memorandum o spolupráci s RA BBSK. V roku 2024 sme absolvovali stretnutie o spolupráci s p. Izabelou Michelčíkovou, ktorá pracovala na Výzve farmár. Koncom roka však bolo oddelenie sociálnej ekonomiky v RA BBSK zrušené a sociálna ekonomika bola presunutá na Úrad BBSK, s ktorým aktuálne komunikujeme.
Univerzita Mateja Bela BB, pedagogická fakulta	Podpísané memorandum o spolupráci
RC MIRRI BB	Nakoľko sa naše regionálne centrum nachádza v priestoroch MIRRI BB, spolupráca je na každodennej báze, či už v prípade využívania spoločných priestorov alebo komunikácie v rôznych otázkach priamo od klientov: napr. štátna pomoc, výzvy a granty a pod.
Stále pracovisko ÚVO Banská Bystrica	V rámci spolupráce s ÚVO sme absolvovali interné školenie v oblasti sociálneho verejného obstarávania. ÚVO nám poskytuje pravidelné konzultácie k otázkam od RSP na tému vyhradených verejných zákaziek či in-house zákaziek.
RC MIRRI NR	21. novembra 2024 sme sa zúčastnili odborného seminára „Rozvoj sociálneho podnikania v Nitrianskom kraji a možnosti podpory z eurofondov“. Tento seminár bol zameraný na založenie nových RSP, či prácu už existujúcich RSP, možnosti finančnej podpory a vyhradených VO.

Zdroj: Vlastný zdroj NP ISE II

Regionálne centrum SE BB sa v rámci svojej činnosti snaží spolupracovať so všetkými kľúčovými partnermi, ktorých sme identifikovali v kapitole 2. Za najvýznamnejšiu spoluprácu považujeme dlhoročné dobré vzťahy s úradmi práce, kde nemáme problém riešiť konkrétne otázky z oblasti poskytovania príspevkov pre RSP, či identifikácie znevýhodnených resp. zraniteľných osôb. Stáva sa nám totiž, že klienti pri žiadosti o vyrovnávacie príspevky dostanú mylné informácie o zaradení zamestnancov do jednotlivých kategórií. Preto považujeme za veľmi dôležité komunikovať priamo so zamestnancami jednotlivých Úradov práce, aby sa takéto situácie v budúcnosti nediali.

Nakoľko sídlime v priestoroch RC MIRRI spolu s regionálnou kanceláriou ÚVO, toto sú naši každodenní partneri v riešení dôležitých otázok z oblasti financovania RSP, či účasti vo VO.

Za 6 rokov fungovania nášho regionálneho centra sme nadviazali niekoľko memoránd o spolupráci, napr. s Univerzitou Mateja Bela, či Rozvojovou agentúrou BBSK. Naďalej sa snažíme o budovanie dobrých vzťahov s týmito inštitúciami, či rozširovanie dobrých vzťahov s novými hráčmi v rámci BBSK. V tom nám pomáha aj Centrum znalostí, ktoré je dôležitou súčasťou NP ISE II.

3. PRÍKLADY DOBREJ PRAXE VO VYBRANÝCH SOCIÁLNYCH PODNIKOKH V DANOM KRAJI

PE BONUM s.r.o.

Právna forma: spoločnosť s ručením obmedzeným Typ registrovaného SP: integračný Oblasť podnikania: predaj a montáž plotov, pletiva, predaj a dodávka palív ako je palivové drevo, brikety a pelety, kosenie a údržba zelene, čistenie a vývoz septika, likvidácia odpadových vôd, výroba drevených šindľov na rôzne prístrešky Región: okres Banská Štiavnica Začiatok činnosti: 15.2.2020 Dátum registrácie SP: 20.4.2020

Sociálny podnik sa venuje rôznym drobným stavebným prácam, zimnej a letnej údržbe, no v posledných rokoch sa jeho nosnou činnosťou stal predaj a montáž pletiva a výroba oplatenia. RSP má prevádzku s pletivom v obci Bzenica. V minulom roku podnik v rámci socializácie zisku obstaral dodávku, ktorou môže prepravovať rozmernejší materiál a zároveň ju pán konateľ plánuje prenajímať a financie z prenájmu využiť na zveľadenie RSP.

Podnik vznikol z vôle OZ Dobrý Pastier a OZ Martinus, jeho hlavným cieľom je dať prácu ľuďom bez domova, ktorí sú zároveň aj zdravotne znevýhodnení. Pracujú s útlkom v Banskom Studenci, ktorého prevádzkovateľom je práve OZ Martinus. V rámci pracovnej a sociálnej integrácie podnik poskytuje svojim zamestnancom ubytovanie za minimálny poplatok, sociálne poradenstvo, osoby zdravotne znevýhodnené pracujú s pracovným asistentom, ktorý im pomáha v činnostiach, ktoré bežne pre svoje zdravotné znevýhodnenie nedokážu vykonávať. Konateľom spoločnosti je dekan banskoštiavnickej diecézy pán Norbert Ďurdík, ktorý v rámci svojej činnosti pracuje s mládežou, ľuďmi bez domova a inak sociálne znevýhodnenými osobami a dáva im príležitosť zamestnať sa v RSP a prispieť k zlepšeniu svojej životnej a finančnej situácie, ale aj celej komunity. Zároveň je im aj duchovnou oporou, keďže je kňaz.

Podnik medzitru práce, n.o.

Právna forma: nezisková organizácia Typ registrovaného SP: integračný Oblasť podnikania: pomocné stavebné práce, upratovacie práce Región: okres Banská Bystrica Začiatok činnosti: 20.6.2012 Dátum registrácie SP: 1.1.2020

Podnik medzitru práce je nezisková organizácia, založená Mestom Banská Bystrica v roku 2012. Prioritou podniku je poskytovanie spoločensky prospešných služieb vo verejnom záujme najmä na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti. Jeho primárnym cieľom je realizovať aktivity zamerané na dočasne podporované zamestnávanie najmä pre znevýhodnené a zraniteľné osoby.

Dôvodom vzniku podniku medzitru práce bolo aktívne spolupracovať s miestnym úradom práce pri riešení nezamestnanosti na území mesta Banská Bystrica. Realizáciou vybraných aktivít a činností sociálny podnik prispieva k rozvoju pozitívneho sociálneho vnímania znevýhodnených a zraniteľných osôb a napomáha zlepšovať sociálnu integráciu Rómov v meste prostredníctvom

komplexného nástroja, ktorý pozostáva zo zapracovania, vzdelávania, sociálneho a kariérneho poradenstva“.

Podnik podporuje zamestnateľnosť znevýhodnených osôb cez získanie, resp. obnovenie pracovných návykov a zručností, zvyšuje ich príjmy, čím skvalitňuje životnú úroveň a zlepšuje platobnú schopnosť a súčasne napomáha k ich umiestneniu na otvorený trh práce. Organizuje vzdelávacie aktivity na získavanie teoretických vedomostí a praktických zručností a na využívanie technológií a techniky v oblasti práce, ktorú vykonávajú. V spolupráci s mestom Banská Bystrica a ďalšími partnermi participuje na prepájaní služieb zamestnanosti s poskytovaním sociálnych služieb. Zabezpečuje odstraňovanie bariér, ktoré sú prekážkou zamestnateľnosti. Cielenu individuálnou a skupinovú sociálnu prácou pomáha riešiť patologické javy v oblasti sebadisciplíny, zhoršenej sociálnej interakcii a adaptácii na tímovú prácu a ďalších negatívnych javov u zamestnancov podniku, posilňuje ich odolnosť voči dlhovej pasci a veľmi častým exekúciám, preventívne pôsobí proti „fenoménu“ neplatičstva najmä voči verejnej správe.

Dôležitým cieľom podniku je získať dobré meno a stať sa akceptovaným a spoľahlivým partnerom v oblasti údržby miestnych komunikácií a údržby zelene v okolí mesta Banská Bystrica.

Deaf group, s.r.o.

Právna forma: Spoločnosť s ručením obmedzeným

Typ registrovaného SP: integračný

Oblasť podnikania: rýchle občerstvenie, catering, nákladná doprava, prenájom nehnuteľností, stavebné práce, administratívne a poradenské služby

Región: okres Veľký Krtíš

Začiatok činnosti: 14.08.2015

Dátum registrácie: 14.01.2021

Spoločnosť Deaf Group s.r.o. vznikla v roku 2015 a zameriava sa na vytváranie pracovných miest pre osoby so zdravotným postihnutím – vrátane nepočujúcich rómov a ľudí bez pracovných skúseností či vzdelania v okrese Veľký Krtíš.

Konateľ spoločnosti Mgr. Pavel Šarina, ktorý je sám nepočujúci, inicioval vznik podniku s cieľom vytvoriť inkluzívne pracovné prostredie pre ľudí s nízkou kvalifikáciou a zdravotným znevýhodnením. Pôvodná myšlienka sa zrodila v rámci predchádzajúcej firmy Deaf Kebab, ktorá spočiatku zamestnávala prevažne nepočujúcich pracovníkov. Postupným rozvojom sa spoločnosť rozšírila o prevádzky pizzerií a službu rozvozu jedál, vďaka čomu vedela poskytnúť pracovné príležitosti aj ďalším znevýhodneným ľuďom.

Deaf Group s.r.o. dáva príležitosť tým, ktorí bývajú z trhu práce často vytláčaní kvôli predsudkom alebo nedostatku možností. Podnik pristupuje k práci so znevýhodnenými skupinami citlivo, rozvíja ich pracovné návyky, posilňuje tímového ducha a poskytuje im podporu aj v iných oblastiach ako je finančná gramotnosť či bývanie. Pre svojich zamestnancov vytvára podporujúce pracovné prostredie, ktoré je prispôbené ich špecifickým potrebám.

Podnik aktuálne zamestnáva približne 50 osôb, z ktorých viac než 60 % tvoria zdravotne znevýhodnené osoby a príslušníci národnostných menšín. Každoročne sa zvyšujú nielen tržby spoločnosti, ale aj počet pracovných zmlúv na dobu neurčitú, ktoré sú uzatvárané so znevýhodnenými osobami. Za svoje úsilie získal Deaf Group s.r.o. ocenenie „Dobrý podnikateľ“

roka“ a bol nominovaný na cenu Roma Spirit 2024 v kategórii Spoločnosť za podporu zamestnávania Rómov a znevýhodnených osôb.

Podľa Mgr. Pavla Šarina „Nepočujúci podnikateľ môže byť úspešný, ak dá šancu aj tým, ktorí to majú ťažšie.“ Významným faktorom úspechu je aj schopnosť flexibilne sa prispôbovať nečakaným zmenám, napríklad počas pandémie, a zároveň využívať príležitosti na inovácie. Dôležitú úlohu pritom zohráva aj podpora rodiny a blízkych, ktorá pomáha prekonať prekážky. Pavel Šarina neustále investuje do svojho vzdelávania a osobného rozvoja, aby mohol zlepšovať svoje podnikanie a efektívne podporovať komunitu.

Podnik má ambíciu rozšíriť svoje prevádzky a plánuje uchádzať sa o štátne zákazky, ktoré umožnia vytvárať nové pracovné miesta pre znevýhodnené osoby a plánuje svoju činnosť rozšíriť do iných oblastí mimo gastronomického sektora. V oblasti zamestnávania chce pokračovať v podpore ľudí so zdravotným postihnutím, vrátane nepočujúcich, osôb so schizofréniou a žien z domovov sociálnych služieb.

ZOZNAM ZDROJOV:

- Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch
- Štatistický úrad SR - [Štatistický úrad SR](#)
- Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Bratislava - <https://www.upsvr.gov.sk/>
- Banskobystrický samosprávny kraj - www.bbsk.sk
- MPSVR SR
- Register sociálnych podnikov - MPSVR SR
- Integrovaná územná stratégia BBSK - <https://www.bbsk.sk/sekcie/integrovana-uzemna-strategia-bbsk>
- Monitorovacia správa IÚS BBSK za rok 2024 - <https://www.bbsk.sk/aktuality/monitorovacia-sprava-ius-bbsk-na-roky-2022-2027-za-rok-2024>
- Plán rozvoja najmenej rozvinutého okresu Lučenec - <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2025/02/Plan-rozvoja-najmenej-rozvinuteho-okresu-Lucenec-v-zneni-Dodatku-c.-1-a-2-platny-od-12.02.2025.pdf>
- Plán rozvoja najmenej rozvinutého okresu Rimavská Sobota - https://www.minv.sk/swift_data/source/miestna_statna_sprava/okresny_urad_rimavska_sobota/odbor_organizacny/regionalny_rozvoj/2024/Plan-rozvoja-NRO-Rimavska-Sobota-konsolidovane-znenie.pdf
- Plán rozvoja najmenej rozvinutého okresu Poltár - <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2025/02/Plan-rozvoja-najmenej-rozvinuteho-okresu-Poltar-v-zneni-Dodatku-c.-2-platny-od-12.2.2025.pdf>
- Plán rozvoja najmenej rozvinutého okresu Revúca - <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2024/04/Plan-rozvoja-NRO-Revuca-v-zneni-Dodatku-c.-1.pdf>
- zoznam podporených projektov v rámci NRO - <https://mirri.gov.sk/sekcie/regionalny-rozvoj-2/najmenej-rozvinute-okresy/dokumenty/poskytnuty-regionalny-prispevok/>